

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Ndob/15/2023
Identifikačné číslo spisu:	6123308089
Dátum vydania rozhodnutia:	10.01.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Miroslava Janečková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:6123308089.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Miroslavy Janečkovej a členiek senátu JUDr. Jany Hullovej a JUDr. Eriky Čanádyovej v spore žalobcu Hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislava, Bratislava, Primaciálne námestie 1, IČO: 00 603 481, proti žalovanému I. Y., narodenému X. N. XXXX, H., W. XXXX/X, podnikajúcemu pod obchodným menom Martin Klíma - AUTO DAREX, Bratislava - Ružinov, Domkárska 16815/17, IČO: 36 979 333, zastúpenému advokátskou kanceláriou VRBA & PARTNERS s.r.o., Bratislava, Sliezka 9, IČO: 35 918 225, o zaplatenie sumy 6 615 eur s príslušenstvom, o nesúhlase Mestského súdu Bratislava III s postúpením veci, takto

rozhodol:

P r í s l u š n ý m súdom na konanie v občianskoprávnom spore vedenom na Mestskom súde Bratislava III pod sp. zn. 80Cb/20/2023 j e Mestský súd Bratislava IV.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Banská Bystrica dňa 18. júla 2023 postúpil spor na prejednanie a rozhodnutie Mestskému súdu Bratislava III z dôvodu, že po podaní odporu žalovaným bol zo strany žalobcu podaný návrh na pokračovanie v konaní na súde príslušnom na prejednanie veci podľa § 14 ods. 3 zákona č. 307/2016 Z. z. o upomínacom konaní a o doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o upomínacom konaní“).

2. Mestský súd Bratislava III s postúpením sporu nesúhlasil a postupom podľa § 43 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) predložil vec Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na rozhodnutie o nesúhlase s postúpením veci z dôvodu, že súdom príslušným na prejednanie a rozhodnutie predmetného sporu je v súlade s § 12 ods. 2 CSP Mestský súd Bratislava IV. Uviedol, že Okresný súd Banská Bystrica ako upomínací súd postúpil predmetný spor vedený na tamomšom súde pod sp. zn. 9Up/804/2023 Mestskému súdu Bratislava III ako súdu príslušnému na prejednanie sporu podľa Civilného sporového poriadku bez bližšieho odôvodnenia, pravdepodobne v zmysle ustanovenia § 22 písm. a) CSP v spojení s § 13 CSP. Mestský súd Bratislava III poukázal v danej súvislosti na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 11. decembra 2019, sp. zn. 6Ndc/15/2019, podľa ktorého pre stanovenie súdnej príslušnosti je vždy významný obsah žaloby, ktorý

formuluje žalobca, teda i to, akej súdnej ochrany sa žalobca dovoľáva. Za účelom posúdenia súdnej príslušnosti v danej veci je preto podľa predkladajúceho súdu určujúcim ustálenie povahy predmetného sporu a keďže z obsahu žaloby je zrejmé, že sa ňou žalobca domáha vydania bezdôvodného obohatenia, ktoré mal žalovaný získať užívaním nehnuteľností vo vlastníctve žalobcu bez právneho dôvodu, na predmetný právny vzťah nie je možné aplikovať ustanovenia Obchodného zákonníka. Mestský súd Bratislava III ozrejmil, že predmetný spor je sporom občianskoprávnym, na ktorý sa vzťahujú výlučne ustanovenia Občianskeho zákonníka, čomu nasvedčuje i skutočnosť, že žalobca v návrhu na vydanie platobného rozkazu sám uviedol, že si podaným návrhom neuplatňuje obchodnoprávny nárok. Pre posúdenie, či sa jedná o obchodný záväzkový vzťah je rozhodujúca predovšetkým povaha účastníkov konkrétneho záväzkového vzťahu pri jeho vzniku (§ 261 Obchodného zákonníka). Žalobcom je v danom prípade obec, žalovaným je fyzická osoba podnikateľ, pričom predmetom sporu je vydanie bezdôvodného obohatenia. Podľa Mestského súdu Bratislava III, keďže záväzkový vzťah medzi sporovými stranami sa netýka zabezpečovania verejných potrieb alebo vlastnej prevádzky obce (ako subjektu verejného práva podľa § 261 ods. 3 písm. b) Obchodného zákonníka) podľa § 261 ods. 2 Obchodného zákonníka a nejde ani o tzv. absolútny obchodný záväzkový vzťah podľa § 261 ods. 6 Obchodného zákonníka, na predmetný právny vzťah nie je možné aplikovať ustanovenia Obchodného zákonníka. Prejednávaný spor teda nepredstavuje obchodnoprávny spor podľa § 22 písm. a) CSP) ani iný spor podľa § 23 písm. a), § 26 písm. a), § 27, § 28 písm. a) a § 29 CSP, na prejednanie a rozhodnutie ktorého by bol kauzálny príslušný Mestský súd Bratislava III.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd spoločne nadriadený Okresnému súdu Banská Bystrica a Mestskému súdu Bratislava III podľa ust. § 43 ods. 2 CSP preskúmal vec a dospel k záveru, že nesúhlas Mestského súdu Bratislava III s postúpením veci Okresným súdom Banská Bystrica je dôvodný.

4. Podľa ust. § 36 ods. 1 a 2 CSP, konanie sa uskutočňuje na súde, ktorý je na prejednanie príslušný. Príslušnosť sa určuje podľa okolností v čase začatia konania, takto určená príslušnosť trvá až do skončenia konania.

5. Podľa § 40 CSP v znení účinnom do 31. mája 2023, súd aj bez námietky skúma vecnú príslušnosť, kauzálnu príslušnosť a funkčnú príslušnosť počas celého konania.

6. Podľa § 40 CSP v znení účinnom od 1. júla 2023, súd aj bez námietky skúma vecnú príslušnosť, kauzálnu príslušnosť a funkčnú príslušnosť počas celého konania; kauzálnu príslušnosť v obchodnoprávných sporoch súd skúma iba do otvorenia pojednávania alebo predbežného prejednanie sporu.

7. Podľa § 43 ods. 1 CSP, ak súd postupom podľa § 40 a § 41 zistí, že nie je príslušný, bezodkladne postúpi spor príslušnému súdu bez rozhodnutia a upovedomí o tom žalobcu. Žalovaného upovedomí len vtedy, ak mu už bola žaloba doručená.

8. Podľa § 43 ods. 2 CSP, ak súd, ktorému bol spor postúpený, s postúpením nesúhlasí, bezodkladne predloží súdny spis bez rozhodnutia spoločne nadriadenému súdu na rozhodnutie o príslušnosti; ak ide o spor o miestnu príslušnosť, predloží súdny spis svojmu nadriadenému súdu. Týmto rozhodnutím sú súdy viazané.

9. Podľa § 12 ods. 2 CSP v znení účinnom od 1. júna 2023 ak tento zákon neustanovuje inak, na konanie v prvej inštancii je pre obvod Mestského súdu Bratislava IV miestne príslušný Mestský súd Bratislava IV.

10. Podľa § 13 CSP, na konanie v prvej inštancii je miestne príslušný všeobecný súd žalovaného, ak nie je ustanovené inak.

11. Podľa § 14 CSP, všeobecným súdom fyzickej osoby je súd, v ktorého obvode má fyzická osoba adresu trvalého pobytu.

12. Podľa § 2 ods. 4 zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sídlach a obvodoch súdov“), sídlom Mestského súdu Bratislava IV je mesto Bratislava; jeho obvod tvorí územný obvod okresov Bratislava I, Bratislava II, Bratislava III, Bratislava IV a Bratislava V.

13. Podľa § 18n ods. 2 písm. d) zákona o sídlach a obvodoch súdov, od 1. júna 2023 prechádza výkon súdnictva v ostatných veciach z Okresného súdu Bratislava I, Okresného súdu Bratislava II, Okresného súdu Bratislava III a Okresného súdu Bratislava V na Mestský súd Bratislava IV.

14. Podľa § 471c CSP, konania začaté a právoplatne neskončené do 31. mája 2023 sa dokončia na súdoch vecne a miestne príslušných podľa predpisov účinných do 31. mája 2023; to neplatí, ak podľa osobitného predpisu výkon súdnictva prechádza z vecne a miestne príslušného súdu na iný súd.

15. Z obsahu spisu vyplýva, že v danom spore návrh na vydanie platobného rozkazu bol doručený upomínaciu súdu pred nadobudnutím účinnosti zákona č. 150/2022 Z. z. o zmene a doplnení niektorých zákonov v súvislosti s novými sídlami a obvody súdov v znení zákona č. 398/2022 Z. z. (ďalej aj „novela“), ktorým boli s účinnosťou od 1. júna 2023 menené aj ustanovenia upravujúce vecnú, funkčnú, kauzálnu príslušnosť súdov, súčasne bola novoupravená kauzálna príslušnosť súdov v obchodnoprávných sporoch. Z hľadiska uplatneného peňažného nároku konanie začaté na upomínacom súde, ktoré v dôsledku podania návrhu žalobcu na pokračovanie v konaní pokračuje na súde príslušnom podľa Civilného sporového poriadku, tvorí jeden celok, pričom pre skúmanie procesných podmienok konania sú rozhodné okolnosti v čase začatia konania (§ 36 ods. 2 CSP). Mestský súd Bratislava III, ktorému bola vec postúpená upomínacím súdom na pokračovanie v konaní vo veci nerozhodol a v súvislosti s novelou CSP účinnou od 1. júna 2023, skúmajúc príslušnosť súdu v zmysle § 40 CSP, vyslovil nesúhlas s postúpením veci s odôvodnením, že nie je kauzálne príslušným súdom na rozhodnutie daného sporu, keďže sa nejedná o spor obchodnoprávnej povahy, ale o spor občianskoprávny, na ktorý sa úprava kauzálnej príslušnosti súdu nevzťahuje. Úlohou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky bolo posúdiť dôvodnosť nesúhlasu Mestského súdu Bratislava III s postúpením veci Okresným súdom Banská Bystrica na prejednanie a rozhodnutie predmetného sporu.

16. Pre rozhodnutie tohto sporu o príslušnosť bolo potrebné v prvom rade vyriešiť otázku povahy predmetného sporu a tiež časovej pôsobnosti právnych noriem upravujúcich príslušnosť súdu v Civilnom sporovom poriadku účinných od 1. júna 2023 v nadväznosti na prechodné ustanovenie § 471c CSP.

17. Vo vzťahu k otázke povahy prejednávaneho sporu Najvyšší súd Slovenskej republiky uvádza, že v danom prípade je žalobcom subjekt verejného práva - obec a žalovaným fyzická osoba podnikateľ, ktorý má užívať pozemky vo vlastníctve žalobcu bez právneho dôvodu. Najvyšší súd už vo svojom rozhodnutí z 11. decembra 2019, sp. zn. 6Ndc/15/2019 vyslovil, že pre stanovenie súdnej príslušnosti je vždy významný obsah žaloby, ktorý formuluje žalobca, teda i to, akej súdnej ochrany sa dovoľáva. V okolnostiach toho ktorého prípadu teda nepôjde o prejudikovanie meritórneho rozhodnutia vo veci samej, ale o kritéria určujúce príslušnosť súdu ako jednej z podmienok konania. Z obsahu predloženého návrhu na vydanie platobného rozkazu je zrejmé, že žalobca si voči žalovanému uplatňuje nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia, ktoré mal žalovaný získať užívaním nehnuteľnosti vo vlastníctve žalobcu bez právneho dôvodu. Podľa žalobcu, predmetná pohľadávka pozostáva z obvyklého nájomného, za aké žalobca prenajímal pozemky v danej lokalite za žalované obdobie od 1. marca 2021 do 31. decembra 2021, a teda predstavuje sumu ušlého zisku, ktorý žalobcovi vznikol tým, že pozemky vo svojom vlastníctve nemohol prenajať inej osobe, keďže na nich stoja stavby vo vlastníctve žalovaného a žalobca ani verejnosť k nim nemá prístup. Žalobca v danej súvislosti poukázal i na to, že žalovaný má miesto podnikania v H. na ulici S., v areáli vymedzenom oplotením a stavbou (rampou), v ktorom sa nachádzajú dotknuté pozemky žalobcu, pričom predmetom podnikania žalovaného je okrem iného i nákup a predaj ojazdených motorových vozidiel, ktoré sú podľa obrazovej prílohy pripojenej k návrhu v areáli zaparkované. V návrhu na vydanie platobného rozkazu priamo uviedol, že si podaným návrhom neuplatňuje obchodnoprávny nárok. V danej veci Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že predmetom tohto konania nie je obchodnoprávny spor, hoci je vedený na Mestskom súde Bratislava III v registri Cb a na Najvyššom súde Slovenskej republiky v registri Ndob, jedná sa o spor občianskoprávneho charakteru. V spore ide o nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia, ktoré mal žalovaný získať užívaním pozemkov vo vlastníctve žalobcu bez právneho dôvodu. Tento spor nemá obchodnoprávny charakter, pretože predmet sporu nespadá pod obchodné záväzkové vzťahy uvedené v § 261 ods. 2 Obchodného zákonníka. V nadväznosti na uvedené má najvyšší súd za potrebné ozrejmiť, že ak je aj žalobcom obec a žalovaným fyzická osoba podnikateľ, pričom predmetom sporu je vydanie bezdôvodného obohatenia v zmysle ust. § 451 a nasl. Občianskeho zákonníka, na predmetný právny vzťah nemožno aplikovať ustanovenia Obchodného zákonníka, pretože záväzkový vzťah medzi sporovými stranami sa netýka zabezpečovania verejných potrieb alebo vlastnej prevádzky obce ako subjektu verejného práva podľa § 261 ods. 3 písm. b) Obchodného zákonníka. Rovnako sa nejedná o

tzv. absolútny obchodný záväzkový vzťah (bez ohľadu na povahu účastníkov vzťahu) podľa § 261 ods. 6 Obchodného zákonníka. Predmet daného sporu tiež nespadá pod vzťahy uvedené v § 262 Obchodného zákonníka a nejde o žiadnu vec obchodnoprávnej agendy uvedenej v Prílohe č. 1, časť II písmeno B Spravovacieho a kancelárskeho poriadku pre súdy (vyhláška Ministerstva Spravodlivosti Slovenskej republiky č. 543/2005 Z. z. z 11. novembra 2005 o Spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresné súdy, krajské súdy, Špecializovaný trestný súd a vojenské súdy). Pretože sa nejedná o obchodnoprávny spor, ale o spor občianskoprávny, kauzálna príslušnosť Mestského súdu Bratislava III podľa § 22 písm. a) CSP v znení účinnom od 1. júna 2023 nie je za týchto okolností daná.

18. Návrh na vydanie platobného rozkazu bol podaný, a teda konanie bolo začaté pred nadobudnutím účinnosti zákona 150/2022 Z. z. o zmene a doplnení niektorých zákonov v súvislosti s novými sídlami a obvody súdov v znení zákona č. 398/2022 Z. z., ktorým bolo s účinnosťou od 1. júna 2023 zmenené aj ustanovenie § 12 CSP týkajúce sa vecnej príslušnosti súdu. Pre súdy preto vznikla tiež otázka, či sa novelizovaná právna úprava vecnej príslušnosti súdu má vzťahovať aj na spory začaté pred účinnosťou novely.

19. V procesnom práve je pri riešení otázok intertemporality základným princípom okamžitá aplikovateľnosť novej procesnej úpravy na konanie začaté a prebiehajúce podľa doterajších predpisov. Preto pokiaľ nie je v prechodných ustanoveniach ustanovené inak, konajúce súdy na konania začaté a prebiehajúce podľa doterajších predpisov aplikujú novú právnu úpravu počnúc momentom jej účinnosti.

20. Novela Civilného sporového poriadku zákon doplnila aj o prechodné ustanovenie § 471c k úpravám účinným od 1. júna 2023, podľa ktorého konania začaté a právoplatne neskončené do 31. mája 2023 sa dokončia na súdoch vecne a miestne príslušných podľa predpisov účinných do 31. mája 2023; to neplatí, ak podľa osobitného predpisu výkon súdnictva prechádza z vecne a miestne príslušného súdu na iný súd. Uvedené prechodné ustanovenie predstavuje výnimku z princípu okamžitej aplikovateľnosti novej procesnoprávnej úpravy Civilného sporového poriadku, avšak vzťahuje sa výlučne na konania začaté a právoplatne neskončené na súdoch vecne a miestne príslušných okrem prípadov, ak podľa osobitného predpisu výkon súdnictva prešiel z vecne a miestne príslušného súdu na iný súd. V predmetnej veci sa jedná o výnimku z aplikácie prechodného ustanovenia § 471c CSP, keďže v čase po nadobudnutí účinnosti novely došlo k postúpeniu veci z upomínacieho súdu na súd príslušný na prejednanie veci podľa § 14 ods. 3 zákona o upomínacom konaní, avšak súd, ktorý by bol v zmysle § 12, § 13 a § 14 CSP príslušný na prejednanie veci do 31. mája 2023 (t.j. Okresný súd Bratislava I, v ktorého územnom obvode mal žalovaný adresu trvalého pobytu H.) sa s účinnosťou od 1. júna 2023 označuje ako Mestský súd Bratislava I (§ 18n ods.1 písm. a) zákona o sídlach a obvody súdov) a podľa § 18n ods. 2 písm. d) zákona o sídlach a obvody súdov od 1. júna 2023 prešiel výkon súdnictva v ostatných veciach (medzi ktoré sa radia i spory občianskoprávnej povahy) z Okresného súdu Bratislava I, Okresného súdu Bratislava II, Okresného súdu Bratislava III a Okresného súdu Bratislava V na Mestský súd Bratislava IV.

21. Najvyšší súd Slovenskej republiky s poukazom na uvedené konštatuje, že v prejednávacom občianskoprávnom spore je s účinnosťou od 1. júna 2023 v zmysle § 12 ods. 2 CSP v spojení s § 13 a § 14 CSP súdom vecne a miestne príslušným na konanie začaté a právoplatne neskončené do 31. mája 2023 Mestský súd Bratislava IV, a to s ohľadom na skutočnosť, že žalovaný je fyzickou osobou s adresou trvalého pobytu v územnom obvode okresu Bratislava I, ktorý spadá do obvodu Mestského súdu Bratislava IV; rešpektujúc zároveň princíp okamžitej aplikovateľnosti novej procesnej právnej úpravy s tým, že okolnosti predmetného sporu napĺňajú výnimku vylučujúcu použitie intertemporálneho ustanovenia § 471c CSP. Nesúhlas Mestského súdu Bratislava III s postúpením veci Okresným súdom Banská Bystrica je dôvodný, keďže na konanie v danom občianskoprávnom spore je vecne a miestne príslušný Mestský súd Bratislava IV.

22. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.